

SINTEF

Prosjektnotat

SINTEF Digital
Postadresse:
Postboks 4760 Torgarden
7465 Trondheim
Sentralbord: 40005100
Postmottak.Digital@sintef.no

Foretaksregister:
NO 919303808 MVA

Errata «Barnevern og sosioøkonomisk ulikhet – sammenhenger, forståelser og ansvar»

VERSJON
1

DATO
2026-05-06

FORFATTER(E)
Kjartan Sarheim Anthun

Sammendrag

Errataen beskriver en feil der barn med manglende data feilaktig ble plassert i gruppen med høy sosioøkonomisk status (SØS), noe som ga en skjev fordeling. Etter korrigering reduseres andelen i høy SØS, og en egen gruppe med manglende opplysninger viser høy forekomst av barnevernstiltak. Dette tyder på at høyrisikobarn tidligere var feilklassifisert. Korrigeringen gjør sosiale forskjeller tydeligere, særlig sammenhengen mellom lav SØS og barnevernstiltak, og styrker de overordnede konklusjonene om en sosial gradient.

PROSJEKTNOTAT NR
1

GRADERING
Åpen

COMPANY WITH
MANAGEMENT SYSTEM
CERTIFIED BY DNV
ISO 9001 • ISO 14001
ISO 45001

Innholdsfortegnelse

1	Oppsummering	3
2	Bakgrunn	4
3	Oppdaterte resultattabeller kapittel 3 «Kjennetegn ved barna og familiene».....	6
4	Oppdaterte resultattabeller kapittel 4 «Tiltaksprofiler og utfall av tiltak»	8
5	Oppsummering	10

1 Oppsummering

Denne errataen beskriver en feil i rapporten «Barnevern og sosioøkonomisk ulikhet – sammenhenger, forståelser og ansvar» (Kojan og Storhaug red. (2021)) hvor barn med manglende data feilaktig ble plassert i gruppen med høy sosioøkonomisk status (SØS). Dette gav en skjev fordeling og feil rater for opplysninger som gjaldt gruppen med høy sosioøkonomisk status. Dette dokumentet beskriver feilen og presenterer oppdaterte tabeller fra kapittel 3 og kapittel 4 korrigert med riktig gruppering.

Etter korrigering reduseres andelen i høy SØS, og en egen gruppe med manglende opplysninger viser høy forekomst av barnevernstiltak. Dette tyder på at høyrisikobarn tidligere var feilklassifisert. Korrigeringen gjør sosiale forskjeller tydeligere, særlig sammenhengen mellom lav SØS og barnevernstiltak, og styrker de overordnede konklusjonene om en sosial gradient.

2 Bakgrunn

I rapporten «Barnevern og sosioøkonomisk ulikhet – sammenhenger, forståelser og ansvar» (Kojan og Storhaug red. (2021)) ble det i kapittel 3 og 4 presentert analyser basert på registerdata. I rapporten ble 9.6% av barnene fra 1995 og 2005-kohortene klassifisert i familier med høy sosioøkonomisk status. Denne grupperingen har vist seg å inneholde en direkte feil i kodingen ved at personer med manglende informasjon om inntekt ble gruppert i kategorien høy. Dette gir da en feil fordeling mellom de sosioøkonomiske kategoriene. Det er flere mulige måter å utbedre dette på:

1. Utelate alle med manglende opplysninger
2. Tilordne alle med manglende opplysninger til middels sosioøkonomisk gruppe
3. Estimere inntekt og/eller utdanning for alle med manglende opplysninger
4. Skille ut de med manglende opplysninger som en egen kategori

Det første alternativet vil gi en riktig beskrivelse for de som blir inkludert i studien, men vil ekskludere mange barn som burde vært med i analysene siden det antatt er en stor andel blant de med manglende opplysninger som har mottatt barnevernstiltak i løpet av perioden. Det andre alternativet vil være å anta at dersom vi ikke kjenner til inntekten så kan vi ikke vite om det er lavt eller høyt, og at det dermed er det «minst feil» om disse plasseres i mellomgruppen. Imidlertid vil dette bare «forflytte» de feilkorrigerende til middels sosioøkonomisk gruppe og dermed maskere det faktum at mange disse nettopp har høy risiko for å få barnevernstiltak. Siden begge disse første to alternativene vil innføre større skjevheter i de videre analysene – med andre ord ikke nødvendigvis bedre enn den opprinnelige rapporten – så kan alternativ 3 være nyttig å undersøke. Vi kan estimere inntekt og utdanning for de med manglende opplysninger basert på øvrige personkarakteristika¹. Imidlertid viser prediksjonene at en uproporsjonal del av de med manglende data blir gruppert i kategorien høy sosioøkonomisk status. Dette løser dermed ikke problemet, men forsterker den opprinnelige skjevheten i rapporten. Vi har derfor da valgt å presentere her alternativ fire: vi skiller ut de med manglende opplysninger som en egen kategori.

I dette notatet presenteres oppdaterte tall for følgende tabeller:

- Tabell 3.2 Antall barn per sosioøkonomisk gruppe og kohort
- Tabell 3.3 Husholdningsinntekt relativt til median husholdningsinntekt per familiestørrelse
- Tabell 3.4 Antall barn etter kohort og sosioøkonomisk status, antall med minst et barnevernstiltak i løpet av perioden, andel
- Tabell 4.1 Fordeling av personer fordelt på SØS (person-år)
- Tabell 4.2 Prosentvis fordeling på tiltakskategori og SØS, etter fødeår (person-år)

¹ Vi har laget en enkel prediksjonsmodell for inntekt basert på kohort, innvandringskategori, kjønn, antall i familien og foreldres høyeste utdanning.

- Tabell 4.3 Prosentvis fordeling av tiltaksstatus på sosioøkonomisk status, kohorter, under 18 år (prosent, person-år)

Det er gjort to endringer i måten tabellene blir presentert på. I tabell 4.2 er det ikke gruppert med hjelpetiltak utenfor hjemme og hjelpetiltak som gjensidig utelukkende kategorier slik at totalen nå blir potensielt over 100%, mens i den opprinnelige rapporten ble ikke hjelpetiltak summert dersom barnet hadde tiltak utenfor hjemmet i samme år. Tabell 4.3 er forenklet vist som kun andel «ja» mens opprinnelig tabell presenterte prosentvis fordeling både «nei», «ja» og «Totalt».

Tabell 3.2 er vist med både gamle og nye tall for sammenligning, mens øvrige tabeller er vist med kun nye tall. Øvrige tabeller fra rapporten er ikke påvirket av korrigeringen som her er gjennomført.

3 Oppdaterte resultattabeller kapittel 3 «Kjennetegn ved barna og familiene»

Kapittel 3 «Kjennetegn ved barna og familiene» beskriver hva som kjennetegner barna og familier i kontakt med barnevernet, med utgangspunkt i registerdata.

I Kojan og Storhaug (2021) ble 5 567 av barna i 1995-kohorten og 5 667 av barna i 2005-kohorten klassifisert i gruppen med høy sosioøkonomisk status. Tabell 3.2 under viser både de opprinnelige tallene og oppdaterte tall. De oppdaterte tallene viser særlig endring for gruppen med høy sosioøkonomisk status. Det er en feilklassifisering av henholdsvis 755 og 831 barn, eller om lag 1,4 prosent. Andelen med høy sosioøkonomisk status endres totalt fra 9.6 % til 8.3 %.

Tabell 3.2 Antall barn per sosioøkonomisk gruppe og kohort

Sosioøkonomisk status	1995 kohort i rapport	1995 kohort oppdatert	2005 kohort i rapport	2005 kohort oppdatert	Totalt i rapport	Totalt oppdatert
Lav sosioøkonomisk status	24 253	24 196	17 275	17 184	41 528	41 380
Middels sosioøkonomisk status	30 401	30 462	33 777	33 819	64 178	64 281
Høy sosioøkonomisk status	5 567	4 808	5 667	4 885	11 234	9 693
Manglende opplysninger for gruppering av sosioøkonomisk status	0	755	0	831	0	1 586
Totalt	60 221	60 221	56 719	56 179	116 940	116 940

Endringen i rater blant de sosioøkonomiske kategoriene har betydning for øvrige tabeller som har benyttet inndeling etter sosioøkonomisk status. Tabell 3.3 viser hvordan inntekten er ulik i de ulike gruppene. Det er kun en moderat økning i den relative inntekten til gruppen med høy sosioøkonomisk status relativt til tabell 3.3. i det opprinnelige notatet, dette skyldes at en del barn med manglende informasjon om inntekt i den opprinnelige rapporten ble gruppert i høy, slik at når disse i stedet blir gruppert som egen kategori vil det relative inntektsnivået til høy sosioøkonomisk status gå noe opp.

Tabell 3.3 Husholdningsinntekt relativt til median husholdningsinntekt per familjestørrelse

Sosioøkonomisk status	1995 kohort, husholdningsinntekt i 1996 relativt til medianinntekt per familjestørrelse 1996	1995 kohort, husholdningsinntekt i 2006 relativt til medianinntekt per familjestørrelse 2006	2005 kohort, husholdningsinntekt i 2006 relativt til medianinntekt per familjestørrelse 2006
Lav sosioøkonomisk status	85,0 %	78,4 %	77,1 %
Middels sosioøkonomisk status	124,1 %	114,3 %	137,8 %
Høy sosioøkonomisk status	163,7 %	177,9 %	246,0 %
Manglende opplysninger for gruppering av sosioøkonomisk status	74,0 %	85,6 %	67,3 %

Tabell 3.4 viser andelen barn i hver kohort og sosioøkonomiske gruppe som på ett eller flere tidspunkt i oppfølgingsperioden har mottatt barnevernstiltak. I den opprinnelige rapporten ble det rapportert at 4,9 % av barna i 1995-kohorten og 4,8 % i 2005-kohorten med høy sosioøkonomisk status (SØS) hadde hatt kontakt med barnevernet, mens oppdaterte tall er henholdsvis 3,5 % og 2,7 %. Dette er relativt sett mye lavere andeler, ettersom vi ser at en høy andel med de barna som har manglende opplysninger for gruppering av sosioøkonomisk status har minst ett barnevernstiltak i perioden (med henholdsvis 15% for de født i 1995 og hele 19% for de født i 2005). Feilen innebærer dermed at en høyrisikogruppe ble feilaktig plassert i høy sosioøkonomisk status. Den opprinnelige analysen undervurderte gradienten mellom sosioøkonomisk status og barnevern.

Tabell 3.4 Antall barn etter kohort og sosioøkonomisk status, antall med minst et barnevernstiltak i løpet av perioden, andel

	Lav sosioøkonomisk status	Middels sosioøkonomisk status	Høy sosioøkonomisk status	Manglende opplysninger for gruppering av sosioøkonomisk status	Totalt
Kohort 1995	24 196	30 462	4 808	755	60 221
Minst ett barnevernstiltak (1995-2013)	4 088	2 306	168	114	6 677
Andel innom barnevernet	16,9 %	7,6 %	3,5 %	15,2 %	11,1 %
Kohort 2005	17 184	33 819	4 885	831	56 179
Minst ett barnevernstiltak (2005- 2018)	3 498	2 399	133	159	6 189
Andel i barnevern	20,4 %	7,1 %	2,7 %	19,1 %	10,9 %

4 Oppdaterte resultattabeller kapittel 4 «Tiltaksprofiler og utfall av tiltak»

Kapittel 4 i rapporten beskriver hva slags tiltak barn som har vært i kontakt med barnevernet har mottatt, geografiske variasjoner og analyserer hvordan det har gått med barna (utfall). I dette kapitlet er analysenivået person-år det vil si at vi observerer hvert barn i opptil flere år i analysene. I alle tabeller i kapittel 4 ser vi med andre ord på de som har fått minst ett barnevernstiltak i perioden. I den opprinnelige rapporten var den prosentvise fordelingen av person-år på sosioøkonomiske grupper henholdsvis 61.1, 32.9 og 6.0 for henholdsvis lav, middels og høy, mens den korrigerte fordelingen er 60,9, 32,9 og 1,3 % mens 4.9 % er ikke gruppert.

Tabell 4.1 Fordeling av personer fordelt på SØS (person-år)

	Frekvens	Prosent	Kumulativ fordeling
Lav sosioøkonomisk status	38 877	60,89	60,89
Middels sosioøkonomisk status	20 984	32,87	93,76
Høy sosioøkonomisk status	846	1,33	95,09
Manglende gruppering	3 141	4,92	100,00
Totalt	63 848	100,00	

Tabell 4.2 Prosentvis fordeling på tiltakskategori og SØS, etter fødeår (person-år)

	1995 kohort	1995 kohort	2005 kohort	2005 kohort
	Tiltak utenfor hjemmet	Hjelpetiltak	Tiltak utenfor hjemmet	Hjelpetiltak
Lav sosioøkonomisk status	15,85	90,80	13,88	90,56
Middels sosioøkonomisk status	17,47	89,25	14,93	89,91
Høy sosioøkonomisk status	6,64	96,88	4,49	97,31
Manglende gruppering	75,65	46,80	81,65	38,42
Totalt	18,84	88,48	18,91	87,43

Det understrekes her at populasjonen i tabellen er de som har fått minst ett tiltak i perioden. I tabell 4.2 er person-år fordelt på tiltak utenfor hjemmet og hjelpetiltak i hjemmet. I den opprinnelige rapporten ble disse kategoriene i tabell 4.2 betraktet som gjensidig utelukkende, men siden det er mulig å ha vedtak på både tiltak utenfor hjemmet og hjelpetiltak i hjemmet i løpet av samme år så er det i denne oppdaterte tabellen tatt høyde for det. Det må understrekes at andelen som vises i tabell 4.2 og tabell 4.3 er andelen av person-år blant de som faktisk har mottatt barnevernstiltak i løpet av et år, og ikke som andel av befolkningen. En stor del av de som i den opprinnelige rapporten var gruppert som høy sosioøkonomisk status hadde barnevernstiltak, men mangler informasjon nok til å gruppere korrekt i sosioøkonomisk gruppe. Dette blir særlig tydelig i tabell 4.3 for fosterhjem hvor det kan tyde på at det er *frakopling* mellom barn og foreldre i registrene i disse tilfellene.

Tabell 4.3 Prosentvis fordeling av tiltaksstatus på sosioøkonomisk status, kohorter, under 18 år (prosent, person-år), 1995-kohort

Sosioøkonomisk status, 1995-kohort	Institusjon	Fosterhjem	Foreldreferdigheter	Barnets utvikling	Bolig	Utdanning og økonomi	Undersøkelser og behandling	Tilsyn og kontroll	Andre tjenester
Lav sosioøkonomisk status	3,5 %	14,2 %	7,7 %	53,1 %	0,1 %	26,4 %	1,5 %	8,3 %	40,3 %
Middels sosioøkonomisk status	3,6 %	17,8 %	6,4 %	51,8 %	0,0 %	25,7 %	1,5 %	10,5 %	37,8 %
Høy sosioøkonomisk status	3,0 %	9,1 %	5,0 %	33,3 %	0,0 %	13,4 %	0,9 %	4,8 %	34,1 %
Manglende gruppering	6,8 %	70,5 %	4,3 %	52,6 %	0,0 %	31,9 %	3,0 %	30,2 %	37,3 %

Tabell 4.3 Prosentvis fordeling av tiltaksstatus på sosioøkonomisk status, kohorter, under 18 år (prosent, person-år), 2005-kohort

Sosioøkonomisk status, 2005-kohort	Institusjon	Fosterhjem	Foreldreferdigheter	Barnets utvikling	Bolig	Utdanning og økonomi	Undersøkelser og Behandling	Tilsyn og kontroll	Andre tjenester
Lav sosioøkonomisk status	2,8 %	17,1 %	39,0 %	52,5 %	0,1 %	16,7 %	2,3 %	9,3 %	32,4 %
Middels sosioøkonomisk status	3,0 %	16,5 %	41,7 %	45,9 %	0,1 %	15,1 %	2,4 %	8,5 %	30,4 %
Høy sosioøkonomisk status	1,8 %	6,6 %	55,4 %	26,0 %	0,6 %	8,8 %	1,5 %	7,8 %	29,3 %
Manglende gruppering	7,6 %	67,1 %	12,3 %	66,6 %	0,1 %	28,5 %	2,6 %	18,5 %	34,5 %

5 Oppsummering

Denne errataen dokumenterer en feil i klassifiseringen av sosioøkonomisk status (SØS) i kapittel 3 og 4 i rapporten. Feilen består i at barn med manglende opplysninger ble klassifisert som tilhørende gruppen med høy sosioøkonomisk status. Dette har ført til en systematisk skjevhet i fordelingen av barn mellom SØS-gruppene.

Korrigerte analyser viser at andelen barn i høy SØS reduseres fra 9,6 til 8,3 prosent. I dette notatet har vi synliggjort en egen gruppe med manglende opplysninger. Denne gruppen har en markant høyere forekomst av barnevernstiltak enn de øvrige gruppene, noe som indikerer at den opprinnelige klassifiseringen innebar en betydelig feilplassering av høyrisikobarn.

Konsekvensen av korrigeringen er at forskjellene mellom sosioøkonomiske grupper blir tydeligere. Særlig fremstår sammenhengen mellom lav sosioøkonomisk status og barnevernstiltak som sterkere enn det som ble rapportert i den opprinnelige publikasjonen. Korrigeringen påvirker dermed tolkningen av både fordelingen av barn etter sosioøkonomisk status og analysene av tiltaksprofiler. Særlig gjelder dette funn knyttet til tiltak utenfor hjemmet, herunder fosterhjem. Den høye andelen fosterhjemstiltak blant barn med manglende opplysninger kan tolkes som en indikasjon på at fravær av informasjon ikke er tilfeldig. En mulig forklaring er at manglende registrering av foreldreinformasjon i slike tilfeller i større grad reflekterer tekniske eller strukturelle forhold i dataene, for eksempel svak eller avbrutt kobling mellom barn og foreldre i registerdata, slik man kan forvente i saker med omsorgsovertakelse.

Overordnede konklusjoner om en sosial gradient i barnevernet opprettholdes, men styrkes når datagrunnlaget korrigeres.